

ЗАХАРОВА Н. Ю., к.е.н., доц., ФІРУНОВА А. Ю.
Таврійський державний агротехнологічний університет,
м. Мелітополь

ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Важливість дослідження функціонування сільського господарства перш за все визначається його місцем у національній економіці. Останні роки спостерігається істотне зростання частки сільського господарства у створенні валового внутрішнього продукту України. Так, цей показник збільшився з 7,4% у 2010 році до 12,1% у 2015 р., що свідчить про важливу роль галузі у формуванні темпів економічного зростання країни.

В Україні кількість діючих сільськогосподарських підприємств станом на 1 листопада 2016 року складала 47697 одиниць, з них 18,2% функціонували у формі господарських товариств, 7,9% - приватних підприємств, 1,5% - виробничих кооперативів, 70,6% - фермерських господарств, 0,5% - державних підприємств, 1,3% - інших форм господарювання.

Найважливішою умовою подальшого розвитку аграрного виробництва є забезпечення підвищення його ефективності. В той же час сучасні умови функціонування аграрних підприємств характеризуються нестабільністю і значним ступенем ризику господарювання. Сільське господарство є складною соціально-економічною, багатофункціональною системою, тому дослідження ефективності виробництва продукції галузі передбачає використання системного підходу базуючись на теорії відтворення. Комплекс показників, що характеризують ефективність сільськогосподарського виробництва, як правило, формується шляхом співвідношення отриманого ефекту до одиниці ресурсів або виробничих витрат. Проте для всебічної оцінки ефективності аграрного виробництва використовуються показники рентабельності, що акумулюють вплив багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів, які зумовлюють результати господарювання. Характеризуючи рентабельність діяльності

сільськогосподарських підприємств відзначимо її нестабільний рівень на фоні зростання частки підприємств, які одержали чистий прибуток у 2016 р. до 88,3%. В цілому чистий прибуток сільськогосподарських підприємств склав 89330,8 млн. грн.. за рівня рентабельності 24,9%. Додатковим показником, що відбиває результативність основної діяльності підприємств аграрної галузі, є рентабельність операційної діяльності, що на декілька пунктів перевищує рентабельність всієї діяльності і відповідає тенденціям зміни останньої. При цьому рентабельність операційної діяльності збільшилася з 24,5% у 2010 році до 32,7% у 2016 році.

Характеризуючи рентабельність виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції слід відзначити, що найвищим її рівнем відзначається виробництво соняшника та зернових і зернобобових культур, за якими цей показник у 2016 році досяг 61,9% і 37,8% відповідно.

Стосовно продукції тваринництва слід відзначити, що виробництво переважної її частини є збитковим, крім яєць курячих і молока, рентабельність яких у 2016 році досягла відповідно 0,5% та 18,2%. Особливо критична ситуація склалася з виробництвом м'яса ВРХ, оскільки на відміну від птахівництва і свинарства, де виробничий цикл триває від декількох місяців до року, обіг коштів для вирощування великої рогатої худоби на м'ясо триває 1,5-2 роки.

Важливо відзначити, що такі зміни відбувалися на тлі масштабного підвищення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції. Загальна їх сума по сільському господарству збільшилася за період 2010-2016 рр. у 3,8 рази. Безумовно дестабілізуючим фактором в цьому сенсі став обвал гривні. Девальвація гривні у 2014 році склала більше 100%, причиною чому стало багато факторів. Таке різке зменшення курсу національної валюти стало найбільшим в історії України, а середньорічний офіційний курс гривні за 100 дол. в 2016 році склав 2555,13 грн. Ряд експертів вважає, що це явище було спричинено політичною кризою, яка досі не вирішена в Україні. Однак, однозначно це стверджувати неможна, оскільки водночас із гривнею девальвували й інші іноземні валюти. Тому, поряд з політичними, на таку

динаміку вплинули негативні економічні та фінансові тенденції, згорання зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Отже, прибутковість господарської діяльності підприємств аграрного сектору економіки залежить від багатьох факторів як в силу галузевої приналежності, так і в силу формування нестабільних умов ведення бізнесу в країні загалом. Це потребує виваженої державної політики для підтримки аграрних товаровиробників, оскільки сільське господарство є основою для забезпечення продовольчої безпеки країни, а також має потужний експортний потенціал для входження України в систему міжнародної торгівлі й вирішення завдань економічного розвитку країни завдяки розширенню обсягів, покращанню структури та нарощенню умов збуту вітчизняної продукції на зовнішніх ринках.

Список використаних джерел

1. Сільське господарство України за 2016 рік [Електронний режим] / Держ. служба статистики України – Київ: Август, Трейд, 2016. – Режим доступу - http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm - Назва з екрану.